

MREŽNE STRANICE LEKSIKOGRAFSKOG ZAVODA MIROSLAV KRLEŽA

Na mrežnim stranicama Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža (<https://www.lzmk.hr/>) dostupne su u mrežnom izdanju uz ostalo: Hrvatska enciklopedija (2013 – 2024), Hrvatski biografski leksikon (1983 – 2024), Portal hrvatske tehničke baštine (2018 – 2024), Portal znanja (1954 – 2024) i Hrvatski egzonimi (2020). Na Portalu znanja dostupni su, uz još neke enciklopedije i leksikone, Tehnički leksikon (2007) i Pomorski leksikon (1990) (slika 1).

Slika 1. Portal znanja Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža.

Portal hrvatske tehničke baštine mrežno je izdanje Hrvatske tehničke enciklopedije. „Enciklopedija je oblikovana kao usporedno mrežno (online) i tiskano izdanje, po čemu predstavlja prvijenac na ovim prostorima. Mrežno izdanje *Portal hrvatske tehničke baštine*, obogaćeno dodatnim sadržajima i prednostima novih informacijskih tehnologija, jest portal znanja i polazišna točka za istraživanje.“ (<https://tehnika.lzmk.hr/o-projektu/>).

„Za potrebe projekta razvijene su javno dostupne mrežne stranice *HTE* na kojima se objavljuje članak po članak, odmah kako bivaju dovršeni. Tako se razvoj projekta može kontinuirano pratiti u javnosti, koja se poziva na suradnju putem priloga, komentara, primjedaba. Procjenjuje se da će takav, otvoren pristup pridonijeti ažurnosti i točnosti podataka te bogatstvu sadržaja.“ (<https://tehnika.lzmk.hr/o-projektu/>).

Portal hrvatske tehničke baštine sadrži digitaliziranih svih 13 svezaka Tehničke enciklopedije koja je objavljivana od 1963. do 1997.

Na Portalu je dostupan i Atlas hrvatske tehničke baštine pokrenut 2023., a za smještaj objekata služi se OpenStreetMapom. „Atlas se svakodnevno dopunjuje, a za sada obuhvaća objekte u prostoru (arhitektonski, urbanistički i konstrukcijski vrijedne građevine i sklopovi), muzeje (specijalizirani tehnički muzeji ili muzeji s važnim tehničkim zbirka-ma), ustanove (sjedišta nastavnih, znanstvenih i istraživačkih institucija) i poduzeća (važni industrijski pogoni, skladišta, silosi).“ (<https://tehnika.lzmk.hr/atlas/>).

Na mrežnoj stranici Portala s lijeve je strane popis svih sadržaja, a desno su u tri stupca: Najnoviji članci, Izdvojeni članci i Jeste li znali? Najnoviji članci uključuju članak o životu i radu profesora emeritusa Nikole Solarića (objavljeno 25. srpnja 2024) i opsežan članak o nivelmanu prof. dr. Nevija Rožića (objavljeno 21. lipnja 2024).

Sadržaj enciklopedije može se pretraživati po abecedi, ali i po područjima: tehnika 1, tehnika 2, tehnika 3 i tehnika 4. Geodezija je dio tehnike 3 i za sada sadrži životopise određenog broja pokojnih i živih osoba i samo jedan članak, već spomenuti članak o nivelmanu.

Mrežne stranice Leksikografskog zavoda pretraživane su 14. – 17. kolovoza 2024.

Nedjeljko Frančula

ŠTO NASTAVNICI MISLE O PRIMJENI CHATGPT-JA U NASTAVI

Bower i dr. (2024) definiraju umjetnu inteligenciju kao računalne sustave koji su sposobni uključiti se u procese slične ljudskim poput učenja, prilagođivanja, sintetiziranja, samoispravljanja i upotrebe podataka za složene obrade zadataka.

Citirani znanstvenici nastojali su anketom odgovoriti na ova tri pitanja:

1. U kojoj mjeri nastavnici vjeruju da će generativni alati umjetne inteligencije, kao što je ChatGPT, imati utjecaja na njihovu praksu poučavanja i ocjenjivanja?
2. Kako bi se poučavanje i ocjenjivanje trebali promijeniti zbog generativne umjetne inteligencije kao što je ChatGPT?
3. Što motivira nastavnike da promijene svoje poučavanje i ocjenjivanje zbog pojave generativne umjetne inteligencije?

Sve istraživačke protokole usvojene u provedenoj studiji odobrio je Odbor za ljudsku etiku Sveučilišta Macquarie (Sydney). Anketa je provedena putem društvenih mreža (Twitter, Facebook, LinkedIn) i popisa primatelja e-poruka stručnih skupina za poučavanje: LinkedIn grupa srednjoškolskih nastavnika, Društvo za poučavanje i učenje u visokom obrazovanju i Australско vijeće za računalstvo u obrazovanju. Podaci su se prikupljali od 24. siječnja do 9. ožujka 2023., kada je prevladavajući model bio GPT3.5. Pristiglo je ukupno 763 odgovora na anketu.

Nakon isključivanja nepotpunih, neengleskih i neiskrenih odgovora, u uzorku je ostalo 318 odgovora sudionika koji su poslužili za analizu. Sudionici su bili 129 žena i 183 muškarca (6 osoba nije označilo spol). U uzorku je bilo 14 učitelja osnovnih škola, 82 profesora srednjih škola i 222 nastavnika na fakultetima. Prosječna dob bila je 47 godina. Sudionici ankete pripadaju ovim područjima znanosti prema podjeli u Web of Science: umjetnost i humanističke znanosti 71, biomedicinske i prirodne znanosti 14, fizičke znanosti 40, društvene znanosti 129, i tehnologija 59.

U nastavku navodimo samo neke od zaključaka provedene ankete.

Što se tiče kurikula, najčešći odgovor sudionika o promjenama onoga što poučavati bio je poučavanje učenika kako primijeniti umjetnu inteligenciju ($n = 53$) kao integrirani dio aktivnosti učenja u učionici. Neki su predlagali primjenu ChatGPT-ja za određena područja učenja, na primjer za prevođenje latinskih tekstova, primjenu ChatGPT-ja kao instruktora na satovima španjolskog i pružanje potpore učenicima u pisanju. Nastavnici su snažno naglasili važnost poučavanja učenika kritičkom razmišljanju, posebno u vezi s vrednovanjem odgovora umjetne inteligencije ($n = 38$).